ДРУЖНЄ ДО ДИТИНИ ПРАВОСУДДЯ: ЗАХИСТ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ АБО СТАЛИ СВІДКАМИ НАСИЛЬСТВА[1]

Херсонський апеляційний суд

Реферат. Матеріал пресслужби Херсонського апеляційного суду пояснює, як засади правосуддя, дружнього до дитини, втілюються у кримінальних провадженнях за участю дітей, які постраждали від насильства або стали його свідками. Нормативною основою є спільний наказ Офісу Генерального прокурора, МВС, Мін'юсту та Мінсоцполітики від 01.06.2023 № 150/445/2077/5/187, яким запроваджено пілотний проєкт імплементації міжнародних стандартів; з 1 липня 2025 р. його дію поширено на Херсонську область. Проєкт охоплює досудове розслідування, судовий розгляд і виконання покарань щодо неповнолітніх і застосовується до дитини-потерпілої та дитини, яка перебуває в конфлікті із законом. Серед засад названо найкращі інтереси дитини, повагу до гідності, право бути почутою, недискримінацію, конфіденційність, розумні строки та мінімізацію повторної травматизації. Міжнародну основу становлять Конвенція ООН про права дитини, Лансаротська конвенція Ради Європи 2007 р. (ст. 35 вимагає опитувати дитину без невиправданої затримки, у пристосованому приміщенні, підготовленою особою й мінімально необхідну кількість разів, допускаючи відеозапис як доказ) та Керівні принципи ООН 2005 р. щодо дітей-жертв і свідків злочинів. Детально описано модель «Барнахус» («будинок для дітей»), порядок пілотування якої затверджено спільним наказом п'яти відомств від 26.07.2024 № 2218/5/180/523/352-Н/1306: у єдиному безпечному просторі слідчий, прокурор, психолог, адвокат, судово-медичний чи судово-психологічний експерт та інші фахівці проводять допит або процесуальне інтерв'ю, впізнання, слідчий експеримент, освідування й експертизи, не змушуючи дитину багаторазово повторювати травматичні обставини. Проаналізовано постанови Верховного Суду від 24.06.2025 у справі № 606/2340/23 (правомірність допиту малолітньої потерпілої у відеоконференції з психологом центру) і від 24.03.2026 у справі № 487/1282/22 (відсутність порушень допустимості показань, отриманих слідчим суддею в порядку ст. 225 КПК України на базі сектору за цією моделлю). Центри вже працюють у Миколаївській, Вінницькій, Тернопільській і Чернівецькій областях, херсонський планують відкрити наприкінці 2026 або на початку 2027 р. Для судових експертів-психологів матеріал окреслює процесуальні рамки міждисциплінарної роботи з дітьми.

Ключові слова: правосуддя, дружнє до дитини, модель «Барнахус», дитина-потерпіла, допит дитини, повторна травматизація, Лансаротська конвенція, Конвенція ООН про права дитини, судово-психологічна експертиза, ст. 225 КПК України, практика Верховного Суду.

Child-Friendly Justice: Protecting Children Who Have Suffered or Witnessed Violence

Khersonskyi apeliatsiinyi sud.

Abstract. Children who are victims or witnesses of violence risk secondary traumatisation when criminal proceedings ignore their age and psychological state. This report by the press service of the Kherson Court of Appeal explains how child-friendly justice is being implemented in Ukrainian criminal proceedings. A pilot project introduced by a joint order of the Office of the Prosecutor General, the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Justice and the Ministry of Social Policy of 1 June 2023 was extended to the Kherson region on 1 July 2025; it covers pre-trial investigation, trial and the execution of sentences involving child victims and children in conflict with the law. Its principles include the best interests of the child, respect for dignity, the right to be heard, non-discrimination, con-

fidentiality, reasonable time limits and minimisation of re-traumatisation. The international framework comprises the UN Convention on the Rights of the Child, Article 35 of the Lanzarote Convention, which requires interviews without unjustified delay, in adapted premises, by trained professionals and as few times as necessary, with video-recorded testimony admissible as evidence, and the 2005 UN Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime. The report describes the Barnahus model, regulated by a joint order of 26 July 2024, under which investigators, prosecutors, psychologists, lawyers and forensic medical or psychological experts work in one child-friendly setting to conduct interviews, identification, examinations and other procedural actions. Two Supreme Court rulings (cases No. 606/2340/23 and No. 487/1282/22) upheld interviews of young victims conducted under this model. Centres operate in four regions, and a Kherson centre is planned for late 2026 or early 2027.

Keywords: child-friendly justice, Barnahus model, child victims, child witnesses, forensic interviewing of children, secondary victimisation, Lanzarote Convention, UN Convention on the Rights of the Child, Supreme Court case law, forensic psychological examination.

Першоджерело: *Херсонський апеляційний суд. Дружнє до дитини правосуддя: захист дітей, які постраждали або стали свідками насильства. Судова влада України. Реферат оприлюднено в журналі 05.08.2026.*

References

1. Khersonskyi apeliatsiinyi sud. Druzhnie do dytyny pravosuddia: zakhyst ditei, yaki postrazhdaly abo staly svidkamy nasylstva [Child-Friendly Justice: Protecting Children Who Have Suffered or Witnessed Violence] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 4 (64). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/19091-druzhnye-do-ditini-pravosuddya-zahist-ditej-yaki-postrazhdali-abo-stali-svidkami-nasilstva (onovlena versiia vid 05.08.2026). [in Ukrainian].